25/03/2024

Η 25η Μαρτίου 1821 διαχρονική επέτειος και διαχρονική πραγματικότητα – Του Ιωάννου Π. Μπουγά

/ Γνώμες

Πανηγυρικός Λόγος εκφωνηθείς στις 25 Μαρτίου 2024 στον Μητροπολιτικό Ναό της Υπαπαντής του Χριστού Καλαμάτας κατά την Δοξολογία επί τη επετείω της 25ης Μαρτίου 1821

- Του Ιωάννου Π. Μπουγά, Μεταδιδακτορικού Ερευνητή του Πανεπιστημίου Αθηνών

Σεβασμιώτατε Ποιμενάρχα της κατά Μεσσηνίαν Εκκλησίας, Εξοχωτάτη κα

Υπουργέ Πολιτισμού και Αθλητισμού της Ελληνικής Κυβερνήσεως, κε Περιφερειάρχα Πελοποννήσου, κε Δήμαρχε της πόλεως της Καλαμάτας, κοι Βουλευτές Μεσσηνίας, κε Αντιπεριφερειάρχα Μεσσηνίας, κοι εκπρόσωποι των Ενόπλων Δυνάμεων και των Σωμάτων προστασίας του Πολίτη, Ευγενείς Συνεορτασταί,
Η Ελληνική Επανάσταση του 1821 (Ανάσταση και πάλι) δεν είναι αποτέλεσμα τύχης, ούτε στρατηγικός ελιγμός κάποιων που υβριστικά τους αποκαλούν Γραικούς, μήτε πρόχειρο δημιούργημα κάποιων συγκυριών, αλλά αποτέλεσμα πόθων και ενεργειών του Γένους. Ήταν ιδιοφυής και αυτόματη στάση ζωής, ξένη από κάθε επίδραση των προηγηθεισών επαναστάσεων άλλων λαών γιατί ήταν διαφορετικές οι αιτίες κοινωνικής και πολιτικής φύσεως που προκάλεσαν τις επαναστάσεις αυτές. Είναι μία Επανάσταση χωρίς προηγούμενο, η οποία δεν επαναλαμβάνεται.

Στον Αγώνα των Ελλήνων το 1821 όλο το Γένος επεδίωξε την ελευθερία του και την πολιτική του αποκατάσταση, έχοντας συνείδηση του ιστορικού του παρελθόντος. Όπως οι ίδιοι οι απλοί και άσημοι Αγωνιστές του 1821 καταγράφουν στα κείμενά τους: ο υπέρ της Ανεξαρτησίας εθνικός αγών, έγινε δια το όφελος του Γένους και της πατρίδος…με γενναιότητα και πατριωτισμόν και με την βοήθειαν του Υψίστου τα Ελληνικά όπλα εθριάμβευσαν κατά των τυρράνων και ασπόνδων εχθρών της ανθρωπότητος…Δια την αγάπην του δι’ ημάς σταυρωθέντος, και δια την αγάπην της Πατρίδος, ως πατριώται και Χριστιανοί ενώθημεν και ο Θεός δι’ αυτής της ειλικρινούς ενώσεώς μας, εβοήθησεν την μικράν δύναμιν των αρμάτων μας, και αντιπαρετάχθημεν του εχθρού επ’ αγαθώ της πατρίδος μέχρι τέλους του Ιερού ημών αγώνος…

Την «ματωμένη» εμπειρία τους από τον υπέρ πίστεως και πατρίδος αγώνα, αποτύπωσαν στο πρώτο τους Σύνταγμα με την φράση: «Εις το όνομα της Αγίας, Ομοουσίου και Αδιαίρετου Τριάδος». Πίστη σε ένα γεγονός σχέσης. Κείμενο που το έβαλαν ως προμετωπίδα οι Αγωνιστές, αυτοί που με την προσωπική τους θυσία δημιούργησαν την εποποιία του 1821, όχι μόνο για να θυμίζει στους επιγόνους αυτή τη θυσία, αλλά για να τους δεικνύει έναν τρόπο ενωτικής ζωής με αιώνια προοπτική.

Η εποποιία του 1821 βασίστηκε στην διαχρονική συνέχεια του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού και του ελληνορωμαϊκού τρόπου ζωής, δηλαδή ενός ελευθέρου τρόπου ζωής και κοινωνίας του Γένους. Βασίστηκε κυρίως στην ευχαριστιακή λειτουργική πραγματικότητα της Ορθοδόξου Εκκλησίας που αποτελούσε το κέντρο της κοινοτικής ζωής τους, δημιουργώντας μία διαφορετική πραγματικότητα κοινωνίας που θεωρεί την Ελευθερία ως το ύψιστο αγαθό, το οποίο συνέχει και

συγκροτεί την ανθρώπινη ύπαρξη. Με τον αγώνα τους απέδειξαν ότι δεν ήταν στατικά ελεύθεροι, αλλά διαρκώς γινόντουσαν και ήταν τόσο ελεύθεροι όσο αγωνιζόντουσαν ενάντια στην βία και στον ανελεύθερο τρόπο ζωής πού τις μέρες μας εμφανίζεται και πάλι υποκινούμενος από τον ίδιο παραλογισμό που είχαν οι Τούρκοι δυνάστες.

Αυτή η εποποιία της Επαναστάσεως του 1821 κακοποιείται από διαφόρους απομυθευτές και συρρικνώνεται σε πλαίσια και μεγέθη υπολειπόμενα κατά πολύ των πραγματικών της διαστάσεων, διαστρεβλώνεται ή ακρωτηριάζεται στην προκρούστεια κλίνη της τυραννίας των μειοψηφιών, στην εγωιστική έπαρση των δικαιωματιστών, σε κομματικές προκαταλήψεις, σε φολκλορικές αναπαραστάσεις και σε σοφιστικούς συλλογισμούς με αποτέλεσμα τα τελευταία χρόνια να παρατηρούνται ενορχηστρωμένες απόπειρες σπιλώσεως Εθνομαρτύρων και αγνών Αγωνιστών και προσδιορισμού ως γενεσιουργού αιτίας της Εθνεγερσίας, όχι του διαχρονικού Ελληνορωμέϊκου αγαθού της Ελευθερίας, αλλά δευτερευόντων εξωτερικών παραγόντων όπως οι οικονομικοί συσχετισμοί, οι παραγωγικές σχέσεις, οι ταξικοί ανταγωνισμοί και άλλα.

Η Ιστορία όμως δεν ξαναγράφεται, δεν ωραιοποιεί, δεν κατακρίνει και δεν ερμηνεύει με ιδεολογικά στερεότυπα, αλλά περιγράφει τα γεγονότα ως έχουν. Ένας λαός γράφει την ιστορία του, όχι για να αφηγηθεί το παρελθόν του, αλλά για να δηλώσει αυτό που θέλει να είναι στο μέλλον. Η Ιστορία είναι πραγματικότητα και η πραγματικότητα διά της οποίας κατέστη ελεύθερος ο Ελληνικός λαός είναι:
Η θυσία 500.000 χιλιάδων Ελλήνων,
Η ακρωτηρίαση 20.000 προσώπων,
Η αιχμαλωσία 50.000 ψυχών.
Η καταστροφή 300.000 χιλιάδων οικιών, ιερών ναών, ιερών μονών και λοιπών καταστημάτων,
Η καταστροφή ελαιών, συκιών και άλλων προσοδοφόρων δένδρων ανυπολογίστου αξίας,
Η καταστροφή 2.000 πλοίων.

Πραγματικότητα ήταν τα δάκρυα, η πείνα, η δίψα, η αϋπνία, ο τρόμος, η γυμνότητα, η σκληραγωγία και κάθε ταλαιπωρία που υπέστησαν οι επαναστατημένοι Ρωμηοί κατά τον εθνικοαπελευθερωτικό αγώνα του 1821. Πραγματικότητα ο ηρωισμός και η αυταπάρνηση.

Οι μαχητές του Γένους άνδρες, γυναίκες και παιδιά υπήρξαν στρατιώτες, ναυτικοί, έμποροι, λόγιοι, κληρικοί, πλούσιοι, φτωχοί, άρχοντες και αρχόμενοι αγωνίσθηκαν είτε στα πεδία των μαχών, είτε ως συνωμότες, είτε ως ενθαρρυντές του αγώνα, είτε με οποιονδήποτε τρόπο και από οποιαδήποτε θέση. Και υπήρχαν κοινά: η

εκκλησιαστική εμπειρία στο και από το τραπέζι της θείας Ευχαριστίας, η γλώσσα, τα από την τυραννία παθήματα, και ο σκοπός προς την Επανάσταση κοινή απόφαση ήταν, και τα εξ αυτής παθήματα κοινά και η συνδρομή κοινή και η ελπίδα κοινή, κοινό το θάρρος και η παλληκαριά που έδειξαν οι ξεσηκωμένοι ραγιάδες το 1821. Κοινή η πίστη στην Ελευθερία, κοινός ο πατριωτισμός τους

Αυτός ο πατριωτισμός διέπει το ελληνικό γένος διαχρονικά. Αλλά επειδή η διαχρονία αυτή εκφράζεται με πρόσωπα και γίνεται πραγματικότητα με πράξεις ανθρώπων, επιτρέψατέ μου Σεβασμιώτατε, να αναφερθώ στους τέσσερις προκατόχους Σας οι οποίοι εβίωσαν κάλλιστα τον αγώνα για Ελευθερία των επαναστατημένων Ελλήνων και στα πρόσωπα τους ενσαρκώνεται η δισυπόστατη φύση του Αγώνα, δηλαδή υπέρ πίστεως και πατρίδος. Πρώτος είναι ο Εθνομάρτυρας Μητροπολίτης Μονεμβασίας και Καλαμάτας Χρύσανθος Παγώνης, ο οποίος βρήκε μαρτυρικό θάνατο στις φυλακές της Τριπολιτσάς το 1821, παραδώσας τον εαυτό του αντάλλαγμα για να μην υποψιαστούν οι Τούρκοι τις επαναστατικές κινήσεις των Ελλήνων.

Ακολουθεί ο Εθνομάρτυρας Επίσκοπος Κορώνης Γρηγόριος Μπίστης, ο οποίος με θυσιαστική αυταπάρνηση προσπαθεί να κατευνάσει το μίσος των κατακτητών εναντίον των συμπατριωτών του και το 1821 κατακρεουργήθηκε από τους Τούρκους, ριπτόμενος άψυχος από τα τείχη της Κορώνης. Τρίτος στο ηρωικό πάνθεο ο Επίσκοπος Μεθώνης Γρηγόριος Παπαθεοδώρου, ο οποίος δεν παραμένει θεατής των μαχών αλλά λαμβάνει μέρος ηγούμενος στρατού. Πολεμά και συλλαμβάνεται από τον Ιμπραήμ και τον Μάιο του 1825 βρίσκει μαρτυρικό θάνατο στις φυλακές της Κορώνης. Ακολουθεί ο Εθνομάρτυρας, Επίσκοπος Ανδρούσης μετέπειτα Μεσσήνης Ιωσήφ, ο οποίος διαθέτει εαυτόν στην φυλακή της Τριπόλεως για να μην υποψιαστούν οι Τούρκοι την Επανάσταση, εξέρχεται από την φυλακή ημιθανής, ικετεύοντας για την σωτηρία των εχθρών Τούρκων, υπηρετεί την πατρίδα ως Υπουργός Θρησκείας και Δικαίου μισθοδοτώντας τους υπάλληλους του Υπουργείου από την οικογενειακή του περιουσία χωρίς να λάβει ποτέ αντάλλαγμα από τους ξενόφερτους διοικούντας το νεοσύστατο κρατίδιο.

Αυτοί οι Ιεράρχες αλλά και όλοι οι επώνυμοι και ανώνυμοι Αγωνιστές του εθνικοαπελευθερωτικού κινήματος της Ελληνικής Επαναστάσεως του 1821, ήρωες τους οποίους τιμούμε σήμερα, αγωνίστηκαν υπέρ πίστεως και πατρίδος και αποτελούν διαχρονικό παράδειγμα αυτοθυσίας, ηρωισμού, φιλοπατρίας και θεώρησης της ελευθερίας ως δυναμικού τρόπου ζωής και κοινωνίας κάθε ανθρώπου. Τα αιώνια διδάγματα της αρετής των Ελλήνων αποτελούν πρόταση ζωής στον σύγχρονο κόσμο, ο οποίος ζαλισμένος από την λογικοκρατία και τον δικαιωματισμό, απορώντας αναζητά νόημα ζωής όπως και τότε αναζητούσε την

πραγματική Ελευθερία. Όμως σε τούτο τον τόπο, σε τούτο τον πολιτισμό, την απορία την ονομάζουμε θαύμα και το θαύμα προέρχεται από την ενότητα και την συνεργασία.

Ο πολιτισμός της διαχρονίας του Γένους μας για την απορία έχει απάντηση, έχει απάντηση λέγοντας ότι το θαύμα, όπως η Επανάσταση του 1821, δεν είναι ανθρώπινο έργο αλλά θεανθρώπινο, είναι γεγονός σχέσης και όχι ατομικών δικαιωμάτων, είναι πράξη διακονίας και όχι απαίτησης, είναι γεγονός Ελευθερίας. Το θαύμα της Επανάστασης του 1821 είναι το αεί ζητούμενον και το αεί απορούμενον, είναι πορεία νέου αγώνα, μια νέα οικουμενική Επανάσταση απέναντι σε κάθε μορφή τυρρανικής εξουσίας.